

"BLOKCHEYN" TEXNOLOGIYASI VA UNING TA'LIM SOHASIDAGI ISTIQBOLLARI

Kuziyeva Safiyaxon Ravshanovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada blokcheyn texnologiyasining ta'lim sohasidagi potentsialini o'rganadi. Maqolada blokcheynning mohiyati, uning asosiy xususiyatlari, shuningdek, diplom va sertifikatlarni tasdiqlash, mikro kreditlash, akademik yozuvlarni boshqarish, mualliflik huquqini himoya qilish va talabalarning shaxsiy ma'lumotlarini boshqarish kabi sohalaridagi qo'llanilish istiqbollari tahlil qilinadi. Maqola ta'lim muassasalari blokcheyn texnologiyasini o'rganishi va uni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishi va bitiruvchilarning raqobatbardoshligini ta'minlashi to'g'risida so'z yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Blokcheyn, ta'lim, diplom, sertifikat, mikro kreditlash, akademik yozuvlar, mualliflik huquqi, shaxsiy ma'lumotlar, texnologiya, innovatsiya.*

Global raqamli transformatsiya jarayoni ta'lim sohasida ham tub o'zgarishlarni amalga oshirmoqda. Oliy ta'lim muassasalari o'quv jarayonini modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va bitiruvchilarning raqobatbardoshligini ta'minlashga intilmoqda. Shu nuqtai nazardan, blokcheyn texnologiyasi ta'lim sohasida yangi imkoniyatlar yaratuvchi muhim vosita sifatida e'tirof etilmoqda.

Blokcheyn texnologiyasining mohiyati

Blokcheyn - bu ma'lumotlarni taqsimlangan, shifrlangan va o'zgarimas tarzda saqlash imkonini beruvchi texnologiya. U markazlashmagan ma'lumotlar bazasi bo'lib, har bir tranzaksiya "blok" deb ataladigan tuzilmada saqlanadi va "zanjir" orqali bir-biriga bog'lanadi. Blokcheynning asosiy xususiyatlari:

Shaffoflik: Barcha tranzaksiyalar ochiq va tekshirilishi mumkin.

Xavfsizlik: Ma'lumotlar kriptografik usullar bilan himoyalangan va o'zgartirish qiyin. Blokcheynga kiritilgan ma'lumotlarni o'zgartirish yoki o'chirish mumkin emas.

Markazlashmaganlik: Hech kim blokcheynni nazorat qila olmaydi, bu esa ma'lumotlarning buzilish xavfini kamaytiradi.

Blokcheyn texnologiyasi ta'lim sohasida quyidagi yo'nalishlarda qo'llanilishi mumkin:

Diplom va sertifikatlarni tasdiqlash: Blokcheyn diplom va sertifikatlarni soxtalashtirishdan himoya qilishning ishonchli usulini taqdim etadi. Bitiruvchilar o'zlarining diplomlarini blokcheynda saqlashi va ish beruvchilarga osonlik bilan tasdiqlashi mumkin.

Mikro kreditlash (Microcredentialing): Blokcheyn orqali qisqa muddatli kurslar va treninglarni muvaffaqiyatli tugatganlikni tasdiqlovchi mikro kreditlarni yaratish mumkin. Bu talabalarga o'zlarining malakalarini tez va samarali tarzda oshirish imkoniyatini beradi.

Akademik yozuvlarni boshqarish: Talabalarning baholari, kurslari va boshqa akademik yozuvlari blokcheynda xavfsiz saqlanishi mumkin. Bu talabalarga o'zlarining akademik yozuvlarini osongina ko'rish va boshqarish imkoniyatini beradi.

Mualliflik huquqini himoya qilish: O'qituvchilar va tadqiqotchilar o'zlarining intellektual mulklarini blokcheynda ro'yxatdan o'tkazishlari mumkin. Bu ularning asarlarini himoya qilish va mualliflik huquqini buzilishining oldini olishga yordam beradi.

O'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini boshqarish: Blokcheyn talabalarga o'zlarining shaxsiy ma'lumotlarini nazorat qilish imkoniyatini beradi. Talabalar o'zlarining ma'lumotlari kim bilan va qanday maqsadda baham ko'rilishini aniqlashlari mumkin.

Blokcheyn texnologiyasi ta'lim sohasida katta imkoniyatlar yaratadi. U diplom va sertifikatlarni soxtalashtirishdan himoya qilish, akademik yozuvlarni boshqarish, mualliflik huquqini himoya qilish va talabalarga shaxsiy ma'lumotlarini boshqarish imkoniyatini beradi. Oliy ta'lim muassasalari blokcheyn texnologiyasini o'rganishi va uni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishi va bitiruvchilarning raqobatbardoshligini ta'minlashi mumkin.

ADABIYOTLAR:

1.Узбекистан Республикасида рақамли иқтисодиётни ва крипто-активлар айланмаси соҳасини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида (қарор номи ЎзР Президентининг 2022 йил 27 апрелдаги ПФ-121-сонли Фармони таҳририда)
<https://lex.uz/ru/docs/3806053?ONDATE=28.04.2022>

2. Intellektual mulk. Darslik. Mas'ul muharrirlar: yu.f.d., prof., O.Oqyulov, yu.f.f.d. (PhD), dotsent N.E.Gafurova // Muallifla jamoasi. - T., TDYU nashriyoti, 2019. - 588 b.

3. Беляева Д.А.Технология блокчейн: вызовы и перспективы // Вопросы студенческой науки. Вып.№1 (77), январь, 2023. С.527-531.